

# VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

Mjr. Ing. Dr. techn. Vl. Hájek:

## **Slavnostní vyřadění poručíků-inženýrů ve VIK.**

Dne 30. června konalo se ve vojenské inženýrské koleji slavnostní vyřadění poručíků-inženýrů letectva, ženijního a telegrafního vojska.

Slavností byl přítomen zástupce náčelníka hlavního štábu gen. Eliáš, zástupce francouzské vojenské misse plk. gen. št. Imhaus, zástupce 5. odd. hlav. št. pplk. gen. št. Malý a jiní vojenští hodnostáři a civilní hosté.

K novým poručíkům po jejich přísaze promluvil gen. Eliáš a přijal je do důstojnického sboru, načež se s nimi rozloučil velitel VIK. mjr. Ing. Dr. techn.

Odpoledne se konaly lehkooatletické závody o přebor koleje.

V. K.:

## **Úlevy v plnění branné povinnosti členům Sokola král. Jugoslavie.**

Ministr vojska a námořnictva vydal směrnice o úlevách v konání presenční služby pro členy Sokola království Jugoslavie. Úlevy jsou všeobecně tyto:

1. zkrácení presenční služby;
2. přednost při povyšování během presenční služby, jestliže jsou splněna ostatní zákonná ustanovení;
3. přednostní povýšení pro hodnosti v záloze při splnění ostatních zákonných ustanovení;
4. povolování dovolené pro účast při veřejných sokolských cvičeních, závodch a sletech, mimo dovolené, předvídané čl. 57 branného zákona;
5. přednostní právo na dovolenou podle čl. 57 branného zákona a po splnění ostatních ustanovení tohoto článku.

Právo na úlevy uvedené v čl. 1 má člen SKJ., který ztráví nepřetržitě 5 let

jako cvičící člen a úspěšně ukončí cvičební program; do nepřetržité pětileté činnosti se počítá i doba ztrávená ve skupině dorostenecké.

Členům SKJ., odvedeným na plnou služební dobu (čl. 42 branného zákona), zkracuje se zákonná přesenní služba o 3 měsíce.

Členům SKJ., odvedeným na zkrácenou služební dobu (čl. 49 br. zák.), zkracuje se přesenní služba o 45 dní.

Dále předpisuje zákon různé formalities administrativního rázu a na konec stanoví, že se úlevy přiznávají výjimečně i členům dosavadních rozpuštěných tělocvičných organizací, kteří budou odvedeni v r. 1930 a ztrávili 3 léta v organizacích jako cvičící členové.

Kpt. Jiří Jeníček:

### **Obrana občanstva proti plynům se stanoviska amerického.**

V „Chemical Warfare“ z 15. října 1929 popsal poručík Henney skupinovou obranu zápolí proti otravným plynům. „Zeitschrift für das gesamte Schieß- und Sprengstoffwesen“ referuje o tom takto:

Podle zkušeností ze světové války musíme počítati s tím, že v budoucí válce bude rovněž užíváno jedovatých plynů. Je proto velmi důležité, abychom se zabývali nejen o způsob jejich používání, ale i o obranu proti nim. Útoky plynem bude použito tam, kde má útočník jistotu, že bude odpor protivníků zlomen aneb aspoň oslaben. Ozbrojený odpor ponese na svých bedrech především polní armáda, ale jeho síla bude ovšem závislá na zápolí, neboť ne armády, ale národy vedou moderní válku! Občanské obyvatelstvo podporuje armádní organizace tím, že pečuje o výživu a výzbroj armády a hlavně podporuje a udržuje vůli k vítězství neviditelnou morální silou. Bez morální podpory zápolí jest ozbrojená moc sněhem na slunci. Proto se bude útočný nepřítel snažit zlomit především vnitřní sílu soupeřovu. Bude útočiti mocně na obyvatelstvo a bude se snažit zlomit nebo aspoň zviklat jeho morální odpor. K tomu použije plynových leteckých útoků. Bude tedy velmi důležité, pojednáme-li o obraně civilního obyvatelstva proti leteckým plynovým útokům.

### **Rozdělení okresů se stanoviska možného plynového útoku.**

Ani nejmenší část národa, byť i byla usazena od hranic státu sebe více ve vnitru země, nebude ušetřena plynových leteckých útoků. Toto nebezpečí nebude ovšem ve všech částech země stejné, bude však přece jen závislé na vzdálenosti okresu od nepřítelů a na spoluúčasti branné moci při obraně okresu. Nepřítel bude útočit plynem na takové okresy, na nichž síla branné moci především závisí. Podle toho můžeme rozdělit okresy ve tři skupiny:

1. na okresy odlehlé a na takové, které pro brannou moc nemají zvláštního významu a ceny,
2. na okresy, jež jsou pro brannou moc střední důležitosti, a
3. na okresy s vyspělým průmyslem, jenž je pro brannou moc nepostradatelný.

Toto rozdělení je všeobecné a není příliš vyhraněno. Do první skupiny patří vesnice a farmy. Každé městečko, každá skupina usedlostí, farem a i pole mají spoluúčast v opatřeních armády. Obzvláště pole v době žni jsou velmi důležitá. Jsou však značně rozptýlena a proto těžko ničití úrodou z letadel. Protože budovy v odlehlých okresích jsou malé a jsou stavěny většinou ze dřeva, stačí malé pumy, aby zničily úrodu v nich uloženou. Rovněž tak může býti zničeno obilí dosud nepokosené. Uživati dostatečně koncentrovaného plynového útoku proti obyvatelům těchto malých usedlostí je nevhodné. Účinek hořlavých pum může býti umlčen obyčejnými protipožárními prostředky a zvláštní obrana je vůbec zbytečná. Nepřítel, který má k dispozici mnoho letadel, může obyvatele větších usedlostí a obcí první třídy, jsoucích za samou frontou, ustavičně zne-

pečkovati. Poněvadž počet takovýchto obcí je značný, bude mít nepřítel pro každou obec k dispozici jen malou část plynových bojových prostředků. Napadení obyvatelé těchto obcí potřebují za plynových útoků skrýti se v krytech a ochranných prostorách jen nakrátko, nejvýše na jednu hodinu, neboť do té doby se jedovaté plyny rozředí a atmosféra opět vyčistí. Neprodyšné místnosti na poschodí domů stačí úplně jako ochranný prostor, neboť nepřítel v tomto případě sotva bude užívat i trhacích pum.

Druhou třídu, t. zv. okresy střední důležitosti, tvoří všechna městečka a jednotlivá města. V těchto obcích jsou již menší továrny, jež vyrábějí obuv, šaty, poživatiny atd. Můžeme předpokládati, že se nepřítel bude snažit tyto menší podniky zničit, neboť kromě sabotáže rozleptá touto bojovou činností i morálku obyvatelstva. Pravděpodobně bude proti těmto cílům užívat trhacích a plynových pum. Bude-li užívat velkých trhacích pum, bude jich užívat jen v menším počtu v poměru k počtu budov příliš malém a tak bude jejich účinek zřejmě lokalisován. Užije-li však velkého množství trhacích pum, musí užití jen malých pum, tedy takových, jež mají menší ničivý účinek, i když často prorazí střechu nebo strop domu.

Před takovými pumami ukryjí se obyvatelé v sklepech, tedy v prostorách, kde se nejvíce nashromažďuje otravný plyn. Otravné válečné plyny jsou těžší než vzduch a klesají co nejnižší k zemi a tedy do prostorů pod zemí. Bude proto potřebné učinit stěny sklepních prostorů neprodyšné k vnějšímu okolí. Chceme-li užívat jako ochranných prostorů místností na poschodí, musí být světlíky, vytahováadla (jejich prostory) a schodiště uzavřeny. V blízkosti všech domů proudí vzduch vzhůru, což působí jako ohřáté vrstvy. Proud tohoto teplého vzduchu by vynášel otravné plyny vzhůru a tím by samo sebou prostory na poschodích zamořil. Trhací pumy působí tlak vzduchu, kterým i ve vzdálených domech popraskají skla a tím jsou ovšem prostory v domech snadno otravným plynem zamořitelné. O ochraně proti tomuto způsobu se ještě zmíním. Většina těchto budov je zděná, tedy jejich stěny nepropouští plyn a chrání před účinkem pumových sřepin. Obyvatelé takovýchto domů a obcí musí předpokládati, že budou vydáni útokům delší čas, ne však déle než 24 hodin. Během této doby bude nepřítel jistě několikrát opakovat útoky, čímž zesílí koncentraci jedovatých plynů. Proto se obyvatelé musí opatřit na delší dobu i potravou a vodou.

Třetí třídu tvoří okresy s vyspělým průmyslem, jako jsou továrny na letadla, na automobily, arsenály atd. Tyto okresy budou chráněny před leteckými útoky organisovanou leteckou obranou. Je však samozřejmé, že i za této obrany bude útok nepřítele úspěšný. Způsob obrany těchto okresů bude jako u okresů druhé třídy.

### **Organisování ochrany obyvatelstva.**

Proti jedovatým plynům musí se obyvatelstvo bránit samo. Je proto nutné organisovati v každém okrese obranu. V každé obci má být „aktivní a pasivní organisace“. Každý obyvatel má být tak vycvičen, aby se dovedl sám chránit před účinkem otravných plynů.

Aktivní organisaci bude tvořit: 1. organizační výbor, 2. výcvikový výbor, který bude pečovat o výcvik obyvatelstva, 3. výzbrojní skupina, která neutralizační a impregnující prostředky, jež nejsou vždy po ruce, pro obyvatelstvo přijme a jemu je rozdělí, 4. obranná skupina, již vytvoří policie, hasičstvo, záchranné stanice a samaritánské sbory. K této skupině bude patřit i skupina, jejímž úkolem bude neutralisovat účinek otravných plynů, 5. zdravotnická skupina, která ošetří raněné a otrávené.

Členy aktivní organisace budou nejlepší z obyvatelstva, a to jen ti, kteří nekonají vojenskou službu. Členové aktivní organisace musí být vyzbrojeni vojenskými protiplynovými maskami a impregnovaným a neprodyšným šatem, aby mohli s úspěchem vykonávat službu.

## **Pokyny pro občanské obyvatelstvo.**

Nejdůležitější pro obranu je výchova jednotlivce. Je-li jednotlivce dobře vycvičen, nechrání jen sebe, nýbrž předchází paniku, která je ve skutečnosti větším nebezpečím než vlastní plynový útok. Průměrný člověk má zaujaté mínění o účinku otravných plynů. To platí obzvláště o Americe, kde propaganda čtyřdohody proti plynové válce Němců byla co nejintenzivnější. Tato zaujatost musí být obzvláště odstraněna a paralysována, což bude možno jen tehdy, bude-li každý jednotlivce o obraně proti otravným plynům dokonale poučen a v ní vycvičen. Rozsah tohoto výchovného programu je tak veliký, že by již v míru měly být pořádány kursy o plynové obraně ve školách. Mírové vyučování o protiplynové obraně přinese ve válce velké úspěchy.

Jestliže bude každý jednotlivce v obraně odkázán sám na sebe, je přece jen nutná spolupráce všech.

Vyučování by mělo mít tento program:

1. Účinek jednotlivých plynů, jich rozeznávání; signalisování poplachu při zjištění otravných plynů a signál, oznamující konec útoku, 2. dokonalé využití budov k ochraně skupin, 3. opatření pro ochranu potravin a vody, 4. neutralisování plynů, 5. čištění šatstva, budov a prostorů zamořených plynem.

Za války musí být věnováno vyučování co nejvíce času, aby mohl být udržován krok s budoucím vývojem plynového útoku.

### **Zvláštní opatření.**

Jako obranných opatření použije obyvatelstvo všech po ruce jsoucích prostředků.

#### **Poplach.**

Protože účinek plynového útoku jeví se především v překvapení, je nutno učiniti vše, aby překvapení bylo co nejmenší. Každý větší útok měl by být oznámen městům a okresům radiotelegraficky a radiem a to již tehdy, jakmile letadla prolétla bojovým pásmem. Prostřednictvím hlasatelů plynového útoku měly by být oznamovány menší útoky.

Poplach buď oznámen sirénou. Nevčasný a mylný poplach nebuď ohlašován, neboť pozdější a oprávněný poplach mohl by zůstat nepovšimnut.

#### **Ochrana.**

Otravný plyn se drží v nejnižších položených místech a proto bude vzduch ve vyšších poschodích prost otravných plynů. Poněvadž vzduchové proudy mohou vynést otravný plyn i do vyšších poloh, je potřeba, aby i ve vyšších polohách byly prostory tak neprodyšné, aby bylo nemožné, aby do nich vnikl otravný plyn. Úzké trhliny, světlíky, komíny atp. musí být utěsněny, aby plyn nemohl vniknout do ochranného prostoru. Okna musí být zastřena impregnovanými pokrývkami.

Bude-li užito při útoku trhavin, musí se obyvatelé ukrýti ve sklepích. Proto musí i sklepy pro případ útoku být neprodyšně uzavřeny. Prostředek pro větrání těchto prostorů musí být opatřen; k tomu bude třeba užiti chemického filtru, který bude pomocníkem ventilátoru, jenž bude poháněn motorem anebo ruční silou, a to tak, že zatím co svěží vzduch vniká do místnosti, starý vzduch je z ní vytlačován, a totak, že s čerstvým vzduchem vlivem filtru nemohou do místnosti vnikati toxické plyny. Okna musí být chráněna dřevěnými nebo kovovými deskami, aby je nerozbily pumové střepiny, nebo aby nepopraskala tlakem vzduchu, což by za plynového útoku mělo pro obyvatele katastrofální následky. Vchody musí mít dvojité dveře a musí být zakryty impregnovanou pokrývkou.

#### **Neutralisování.**

K neutralisaci bude nutno používati těch metod, jakých užívá armáda. Neutralizační prostředky budou mít civilní osoby po ruce v dostatečném množství.

## **Způsob desinfekce.**

Bude jako na frontě. Každý musí mít desinfekční prostředky u sebe.

## **Ochrana potravin a vody.**

Potraviny, které nemohou být uschovány v neprodyšně uzavřených nádobách, musí být uloženy v prostorách, kam nemůže vniknouti jedovatý plyn. Potraviny, jež byly v prostoru zamořeném plynem, měl by odborník prozkoumat, zda je lze požívat.

Voda může být rovněž otrávena otravnými plyny, a to tak, že je nebezpečná zdraví a životu. Je-li znečištěna, možno ji filtrací opět vyčistiti. U malých vodojemů bude lépe, bude-li otrávená voda vypuštěna a budou-li vodojemy opět napuštěny čerstvou vodou. Filtrace vody bude nutná především u velkých vodáren, hlavně velkoměstských. Filtrace kanálů zdá se nepraktická.

V. K.:

### **Akce pro ochranu civilního obyvatelstva proti plynovým a leteckým útokům v Maďarsku.**

V Budapešti byl skončen 29. dubna přednáškový cyklus trvajícím od 28. ledna t. r. Tento cyklus přednášek byl založen na širokém podkladě s tendencí propagační, za účelem založení maďarské ochranné ligy proti „leteckým a plynovým útokům“; tato liga má být již během příštích měsíců založena.

Celkové uspořádání přednášek bylo v rukou technického oddělení volného lycea v Budapešti, které svědilo jich provedení bývalému důstojníku plukovníku mimo službu Štěpánu Petróczymu, zkušenému specialistovi v otázkách letecko-technických a plynových. Přednášky byly vždy večer, takže byla umožněna návštěva nejširším kruhům; obecnost projevovala svou ohromnou účastí velký zájem o věc a dalo tím nepřímě najevo, že se založením ligy úplně souhlasí.

Pro zajímavost uvádím obsah přednášek:

1. Účel přednášek, dominující úkol letectva, plyn jako bojový prostředek. Důležitost protiplynové ochrany průmyslu.
2. Význam a úkol letadel v budoucí válce.
3. Minulost, přítomnost a budoucnost chemické války, podstata a prostředky aerochemického útoku.
4. Význam kombinovaného leteckého útoku vzhledem k jeho účinku na civilní obyvatelstvo.
5. Přednáška o bojových plynech, s demonstracemi.
6. Přednáška o pučích kouřových a zápalných prostředků v boji se zvláštním zřetelem k jejich důležitosti pro civilní obyvatelstvo, s demonstracemi.
7. Technické ochranné prostředky a opatření při provádění kolektivní a individuální ochrany.
8. Příznaky otravy způsobené plyny a ošetření lidí otrávených plyny.
9. Chování při plynovém útoku; plynový poplach.
10. Chrání nás mezinárodní smlouvy nebo úmluvy před leteckými a plynovými útoky?
11. Úkol Červeného kříže v onom hnutí, které směřuje k zákazu chemického útoku na zápolí.
12. Aktivní letecká obrana.
13. Pasivní letecká obrana. Technické problémy. Úprava měst a zařízení obytných domů vzhledem k protiletadlové a protiplynové obraně.
14. Přednáška s předvedením filmu protiplynové ochrany průmyslu. Výroba a správné použití ochranných plynových prostředků.
15. Plynové ochranné prostředky pro civilní obyvatelstvo.
16. Plynová ochrana zvířat.
17. Maďarský chemický průmysl s hlediska ochrany proti plynům.

18. Úkol ochranného spolku a lékařů při leteckém a plynovém útoku, jakož i při ochraně průmyslu proti plynům.

19. Plynová ochrana u hasičstva.

20. Úkol hasičstva při leteckém útoku.

21. Vliv povětrnosti na leteckou ochranu.

22. Škodlivé účinky plynu v průmyslu.

23. Účinek plynu na lidský organismus.

24. Úloha a úkoly sociálního pojišťovacího ústavu při provádění protiplynové ochrany v průmyslu.

25. Směrnice a úkoly při instruování obyvatelstva o ochranných opatřeních proti plynům, organisace, výzbroj, materiální požadavky.

26. V přítomnosti všech přednášejících závěrečné rozpravy. Veřejná debata.

Podle Budapešti Hirlapu svolávají odbočky národní ochrany práce ve všech budapeštských okresích schůze a porady, na nichž se m. j. projednává ochrana civilního obyvatelstva v plynové válce.

Z toho, co bylo uvedeno, je vidět, jak ohromný důraz klade veřejnost v Maďarsku na otázku ochrany civilního obyvatelstva proti plynovým a leteckým útokům. A co se podniká u nás?

Kpt. v. v. K. Vaněk:

### **Rozepsání soutěže na vojenské otázky ve Španělsku.**

Revue „La guerra y su preparación“. (Válka a její příprava) rozpisuje soutěž, která má účel: „povzbuditi v důstojnictvu studium vojenských otázek, poskytujíc účastníkům soutěže možnost, aby uplatnili své zkušenosti a poznatky.“

Soutěž se dělí na 2 části: 1. témata, jejichž rozsah smí býti nejvýše 30 stran, a 2. s rozsahem nejvýše 8—10 stran.

1. Témata nejvýše do 30 stran (3 ceny po 250 pesetách):

1. Budoucnost Pyrenejského poloostrova a vliv pyrenejské rasy ve světě.

2. Povšechný přehled španělských výbojů v Americe, vyhubení domorodých ras a vznik nynějších států.

3. Občan a jeho vztah k pojmu „ozbrojený národ“.

4. „Vojsko“ v pojetí národů a věků.

5. Vojenská potence Španělska v budoucích 5 letech, vezme-li se za základ statistika státu dneška, a pravděpodobný vývoj našeho zemědělství a průmyslu.

6. Výcvik a postup důstojníků a mužstva aktivního i v záloze.

7. Nynější zeměpisná situace Španělska, jaké by byly její požadavky v nejbližší válce, pokud se týká osob, zemědělství, průmyslu, zahraničních činitelů mezinárodních; pravděpodobnosti nejbližší války; je třeba určití vojenskou politiku Španělska, t. j. účel, typ, výzbroj vojska, jaký by se nejlépe hodil.

8. Co lze odvozovati z války o nezávislost vzhledem na válku obrannou a organisaci a použití „ozbrojeného národa“.

9. Naučení z válek t. zv. „Karlístických“: spolupráce obyvatelů válečného pásma s vojskem.

10. Základní principy války, aplikované na naši válku v Maroku.

2. Témata do 8—10 stran (10 cen po 125 pesetách):

1. Vliv a použití letectva při obraně pobřeží.

2. Výcvik a vojenští instruktoři na školách, kolejích a universitách.

3. Obrana proti útočné vzbě.

4. Obrana vojska, posíc i obyvatelstva proti letectvu a bojovým plynům.

5. Poučky z voj. psychologie, odvozené ze světové války.

6. Metody výcviku a voj. výchovy vojína.

7. Takt. téma: Spolupráce pěchoty, dělostřelectva a letectva v útoku.

8. Takt. téma: Spolupráce jezdeckta, dělostřelectva, jízdných zákopníků a letectva v rámci divise.

9. Takt. téma: Spolupráce technických oddílů s ostatními zbraněmi a službami při organizaci obrany v rámci divise.

10. Voj. zdravotnictví v posícní válce.

11. Organizace zásobování vojska v míru.

12. Cvičení s rámcovými oddíly v terénu: jak nutno postupovati k dosažení praktických výsledků.

13. Postup při cvičeních na pláň.

14. Voj. metody při studiu zeměpisu a dějepisu.

15. Vojenská historie Španělska: (autor může si vybrat, ku př.: Naši objevitelé a dobyvatelé Ameriky, nebo: Boje u Zumalacárreguí, a p.).

16. Voj. zeměpis Španělska: studium o obranné hodnotě některého úseku, (na př. z hranic španělsko-portugalských).

17. Světová válka 1914—1918. Rozbor některé bitvy, nebo určité fáze některé bitvy z libovolné fronty, anebo: Výcvik vojska za války.

18. O horské válce a horském vojsku.

19. Organizace milice s moderní výzbrojí, v horských krajích, jakožto doplnku horských oddílů pravidelných.

20. Fotografování z letadel.

21. Organizace a použití letectva.

22. Spojení mezi pozemními oddíly a letectvem.

23. Taktické použití balonů i říditelných vzducholoď.

24. Kombinace použití letectva s ostatními zbraněmi.

25. Použití bojových plynů.

26. Donášení zpráv a spojení v bitvě divise.

27. Rozkazy v bitvě; technika odhadování situace; rozkazy bitevní a administrativní.

28. Téma takt. a strategického rázu.

29. Základy voj. zdatnosti.

30. Evropská situace.

31. Situace v Tichém moři a v Dálném orientě.

32. Zahraniční doktriny vojenské.

33—37. Různá témata méně významná.

38. Použití žen ve voj. službě v míru a ve válce.

39. Vojenská morálka.

40. Občanská morálka.

41.—46. Otázky, týkající se zásobování vojska.

47. Operační plán proti suponov. nepř.; jeho redakce atd.

48. Společná akce vojska a námořnictva.

49. Námořní téma.

50. Vývoj výzbroje pěchoty od začátku XVI. stol. po přítomnou dobu.

51. Středoevropské a balkánské otázky.

52. Problémy středomořské.

53. Vývoj dělostřelectva od zač. XVII. stol.

54. Použití dělostřelectva při obraně.

55. Základy nové mezinárodní politiky.

56. Divise v různých armádách.

57. Vojenský názor na otázky politické, hospodářské a sociální.

58. Povinnosti vojska a práva občanů.

59. Voj. ústavy španělské od t. zv. války za nezávislost (r. 1808) až po nynější dobu.

60. Jak nahradí Španělsko v případě války ten materiál válečný, jehož má nedostatek? (Podle Memorial de Infanteria, Toledo).